
Zoeken naar nieuwe wegen

Geestelijke verzorging in Arnhem buiten de instellingen

TOEN IK IN HET ZIEKENHUIS WERKTE, merkte ik dat er een leemte was voor mensen die naar huis gingen en thuis de gesprekken met een geestelijk verzorger wilden voortzetten. Als geestelijk verzorger van het ziekenhuis werd je (toen) niet geacht om mensen ook thuis te bezoeken. Op onze vraag of we misschien een pastor, een dominee of het Humanistisch Verbond konden bellen, kregen we vaak om allerlei redenen een negatief antwoord. Een van de antwoorden was, dat ze 'niks meer hadden met die kerk'. Toen is de droom ontstaan bij mij en twee andere geestelijk verzorgers. Zoals er in elk ziekenhuis of verpleeghuis in Arnhem een team van geestelijk verzorgers is, vanuit verschillende achtergronden, zo zou dat ook in de thuiszorg moeten zijn.

Wie zal dat betalen...

Ons idee was dat na onze ontmoetingen of gesprekken met mensen er niet de volgende dag een rekening op de mat moest liggen. Want wij vinden dat de kracht van ons werk juist ligt in het eigen initiatief, tenminste als je iemand hebt leren kennen en er een klik is. Want stel dat je door de stad fietst en je denkt aan iemand en aan het gesprek dat hij gehad heeft met de oncoloog en je gaat

Op de fiets je werk als geestelijk verzorger doen: in Arnhem gebeurt het. Hoe een droom werkelijkheid werd.

Moniek Siermann

langs en die persoon waardeert dat – dan zou de waardering ontkracht kunnen worden door de rekening: 'O, daarom kwam ze langs.'

Maar hoe komen we dan wel aan ons inkomen? Door ervaring wijs geworden durfde ik te denken dat er in subsidie land nog heel veel geld is en dat er genoeg mensen zijn die dit project een warm hart toedragen en er wat voor over hebben.

Stichting

Om subsidie aan te vragen moet je een organisatie zijn en zo ben ik in mijn omgeving op zoek gegaan naar drie bestuursleden (voorzitter, secretaris en penningmeester) die samen een stichting konden oprichten. In mei 2010 zaten we bij de notaris om de eigen geschreven statuten te ondertekenen.

In onze statuten staat geschreven:

1. De stichting heeft ten doel geestelijke verzorging te bieden vanuit verschillende levensbeschouwelijke achtergronden, gericht op mensen in hun eigen levenssituatie in de gemeente Arnhem en naaste omgeving.
2. De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door het begeleiden van mensen in geestelijke nood, met levensvragen en/of zingevingsvragen en door het voorgaan in een uitvaart.

Stichting Geestelijke Verzorging Arnhem was hiermee een feit. Daarna schreven we verschillende (landelijke) fondsen met ons projectplan aan en soms werden we op gesprek uitgenodigd om onze plannen toe te lichten.

Door een onverwachte ontmoeting met de wethouder Welzijn van de gemeente Arnhem kwam ik op het spoor van het WMO-fonds van de gemeente. Na een gesprek met een ambtenaar die ons hielp bij de aanvraag, hebben we het eerste jaar subsidie ontvangen uit het WMO-innovatie-fonds. April 2011 zijn we officieel van start gegaan en kwamen we als drie geestelijk verzorgers op de loonlijst van de Stichting, ieder met een min-maxcontract. Samen maximaal 36 uur per week.

We zijn dus met drie geestelijk verzorgers begonnen. Ik ben zelf van katholieke huize en kende de andere twee geestelijk verzorgers, protestants en humanistisch, uit het ziekenhuis waar ik werkte en waar zij stage hadden gelopen. Om geëigende redenen zijn zij gestopt met het werk in deze Stichting. Nu, ruim een jaar later, werk ik samen met Hanneke ter Beest, humanistisch geestelijk verzorger en we doen het werk op de fiets!

Netwerken

Een groot deel van ons werk besteden we aan netwerken. We hebben een folder en een website gemaakt. In de regio is een consultteam Palliatieve Zorg, met artsen

en verpleegkundigen en ik maak als geestelijk verzorger ook deel uit van dat team. Elke maand hebben we een Multi Disciplinair Overleg. Soms heb ik een eigen bijdrage in het MDO. Vaak ligt de nadruk op de medicatie, maar als ik de persoon in kwestie ken, probeer ik de hele mens en zijn of haar context in beeld te brengen bij de anderen. Soms krijg ik vanuit het MDO de vraag om op huisbezoek te gaan bij deze patiënt en mijn bevindingen terug te koppelen. Ik koppel altijd mijn bevindingen terug naar de verwijzers.

De verwijzingen komen verder van heel verschillende kanten. Soms bellen patiënten zelf op voor een gesprek, maar meestal is het de huisarts, of de wijkverpleegkundige, of de vrijwilliger die deze persoon bezoekt, of een specialist uit het ziekenhuis die deze patiënt op de poli heeft gesproken. Daarnaast maken we onszelf bekend door mee te doen aan stedelijke projecten, zoals de Internationale Dag van de Palliatieve Zorg of het project 'Arnhem, stad van Compassie'.

Huisbezoeken

Doordat we verbonden zijn met de thuiszorg komen we op allerlei plekken in Arnhem, in allerlei huizen in heel verschillende wijken. Ziekte gaat door alle lagen van de bevolking heen. Het ene moment zit je driehoog-achter in gesprek met een stel dat in de schuldsanering zit en moet zien rond te komen van 80 euro per week, terwijl er ook nog één ziek is. De volgende dag ga je langs bij een jonge, gescheiden moeder in de terminale fase, die jou wanhopig vraagt: 'Hoe moet ik toch mijn kinderen loslaten?' Zoekend en aarzelend geef ik dan antwoord, denkend aan mijn eigen puber-jongens: 'Misschien moet je ze wel helemaal niet loslaten. Laat de dood dat maar doen.'

Onderweg op de fiets gaat de mobiel: een huisarts belt of we een bezoek willen brengen aan een mevrouw die in een euthanasie-proces zit, ze wil zo graag praten met een onafhankelijk iemand. Ik probeer ruimte te maken in het gesprek, tussen-ruimte, tussen

mij en die ander, zodat daar woorden kunnen ontstaan die stamelend gezegd worden. Ik ervaar daar iets van genade. Soms krijg ik woorden aangereikt, goddank!

Weer een ander moment speel ik met iemand een potje rummikub, als ze te moe is om te wandelen. Dan komen de twijfels. Ben ik daar geestelijk verzorger voor? Maar altijd weer zijn de woorden voor mij van belang uit Matteüs 25: Ik had honger en jullie gaven mij te eten, ik had dorst en jullie gaven mij te drinken. Je gaat uit van die ander, van zijn of haar verhaal, en van zijn of haar vraag. Tijdens het spelletje ontstaat er vanzelf ook een gesprek en je voelt dat de vertrouwensband groeit. Ik ga vaak op mijn intuïtie af en bel uit mezelf iemand op omdat ik aan hem of haar denk. Bijvoorbeeld, hoe zal het gesprek bij de specialist geweest zijn?

Uitvaarten

Het komt nogal eens voor dat iemand die je begeleidt in de terminale fase, je vraagt om ook voor te gaan bij het afscheid. Van harte zeg ik daar JA op, want het is fijn om van iemand die je hebt leren kennen ook vierend afscheid te mogen nemen. Daarnaast worden we ook gebeld door uitvaartondernemers met de vraag om voor te gaan in de aula van Moscowa, het crematorium en de begraafplaats in Arnhem. Dan wil de familie toch graag een vorm van verdieping, zoals een Schriftlezing of gebed. Anders zouden de uitvaartverzorgers het gewoon zelf doen. In zo'n geval ken je de overledene dus niet van te voren, maar ben je in die week heel dicht betrokken bij de naaste familie.

Inspiratie

Als mensen vragen: 'Hoe hou je dat werk vol?', is mijn antwoord: zingen! Vijf jaar geleden heb ik als voorganger een eigen Ekklesia opgericht in Arnhem: De Zijp, uit heimwee naar de liederen van Huub Oosterhuis en het Nieuw Liedfonds. In de maandelijkse viering, waarin ik afwisselend voorga met mijn protestantse vrien-

din-collega, lezen we doorlopend uit één bijbelboek en zoeken daar hedendaagse poëzie bij.

De vieringen van De Zijp zijn voor mij een bron van inspiratie. Daardoor kan ik het andere werk volhouden, steeds weer opnieuw zieken en stervenden bezoeken en doden begraven. Taal en poëzie gaan met me mee, zoals bijvoorbeeld de psalmen in de nieuwe vertaling van Huub Oosterhuis. Ze zitten, doordat ik ze zing, in mij opgeslagen en komen op onverwachte momenten boven. Die taal, de Woorden, kan en mag ik soms doorgeven aan andere mensen. Dan voel ik me rijk.

Toekomst

Het is de vraag of deze stichtingen toekomstbestendig zijn. Bij de vieringen is er veel financiële ondersteuning. De collectes leveren iedere maand weer veel op, naast de giften die zeer regelmatig binnenkomen, waardoor alles kostendekkend is. Daarentegen blijven de giften voor geestelijke verzorging erg achter. Blijkbaar is het niet zo gewoon om daarvoor te betalen, het blijft in de cadeausfeer, zo voelt het. En eigenlijk zegt het ook wel wat over de relatie die je met iemand hebt. Het heeft soms het karakter van een vriendschapsrelatie en die gaat stuk als daarvoor betaald moet worden. En in een gesprek voel ik ook dat het gedragen wordt door iets dat groter is dan ik zelf. Dat is onbetaalbaar!

Drs. Ing. Moniek Siermann is werkzaam als geestelijk verzorger en voorganger in de stichting Geestelijke Verzorging Arnhem en bij De Zijp in Arnhem

Meer informatie:
www.gvarnhem.nl
www.deZijp.nl

In subsidie land is
nog heel veel geld